

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 55/2013-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí 18. júna 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika vo veci sťažnosti Ing. J. J., H., zastúpeného advokátom JUDr. J. K., H., pre namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C/133/2007 v období po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 322/2010 z 27. januára 2011 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. J. J. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C/133/2007 v období po

právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 322/2010 z 27. januára 2011 porušené bolo.

2. Ing. J. J. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava II povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Bratislava II je povinný uhradiť Ing. J. J. trovy konania v sume 254,88 € (slovom dvestopäťdesiatštyri eur a osemdesiatosem centov) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. J. K., H., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 55/2013-12 z 30. januára 2013 prijal na ďalšie konanie sťažnosť Ing. J. J. (ďalej len „sťažovateľ“) pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C/133/2007 v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 322/2010-30 z 27. januára 2011.

Na základe výzvy sa k veci vyjadril okresný súd podaním sp. zn. Spr. 2025/2013 z 20. marca 2013, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„1) v období od 29. 10. 2010 do 07. 02. 2011 sa súdny spis nachádzal na Ústavnom súde SR,

2) dňa 07. 03. 2011 bola súdu doručená žiadosť navrhovateľa o vytýčenie termínu pojednávania,

3) dňa 16. 05. 2011 bol stanovený termín pojednávania na deň 06. 06. 2011,

4) pojednávanie dňa 06. 06. 2011 bolo po vypočutí účastníkov konania odročené na neurčito a účelom dožiadania - výsluch svedka na Okresnom súde v Michalovciach, navrhovateľ predložil súdu návrh na pripustenie zmeny petitu žaloby,

5) dňa 12. 10. 2011 žiadosť Okresnému súdu Michalovce o výsluch svedka,

6) 22. 11. 2011 súdu bolo doručené Okresným súdom v Michalovciach vybavené dožiadanie výsluchu svedka, ktorý sa uskutočnil dňa 16. 11. 2011,

7) dňa 11. 01. 2012 bol stanovený termín pojednávania na deň 27. 02. 2012,

8) dna 20. 01. 2012 navrhovateľ súdu predložil vyjadrenie k svedeckej výpovedi,

9) pojednávanie dňa 27. 02. 2012 bolo odročené po vypočutí účastníkov na termín pojednávania dňa 28. 05. 2012,

10) dňa 08. 03. 2012 navrhovateľ doručil súdu žiadosť o vyžiadanie dôkazu,

11) dňa 18. 05. 2012 žalovaný predložil súdu záverečnú reč,

12) dňa 25. 05. 2012 navrhovateľ podaním navrhol pripustenie zmeny žalobného petitu,

13) na pojednávaní dňa 28. 05. 2012 súd uznesením pripustil zmenu žalobného petitu, pojednávanie bolo odročené na termín 12. 09. 2012,

14) podaním doručeným súdu dňa 13. 06. 2012 navrhovateľ doručil vyjadrenie a návrh na predvolanie svedkov,

15) dňa 12. 09. 2012 bol vyhlásený rozsudok,

16) dňa 12. 10. 2012 zákonný sudca požiadal predsedníčku súdu o predĺženie lehoty na vyhotovenie rozhodnutia, ktorá lehota bola predĺžená do 08. 11. 2012,

17) dňa 30. 10. 2012 navrhovateľ žiadal navrhovateľ o zaslanie rozsudku,

18) písomné vyhotovenie rozhodnutia bolo odovzdané sudcom do kancelárie dňa 06. 02. 2013, kedy bolo rozhodnutie zároveň i expedované,

19) dňa 18. 02. 2013 navrhovateľ doručil súdu odvolanie voči rozsudku,

20) dňa 22. 02. 2013 bolo odvolanie doručované odporcovi na vyjadrenie.

S poukazom na chronologický prehľad úkonov vykonaných v spise je zrejmé, že súd vo veci konal plynule, bez prieťahov a v primeraných časových lehotách.

Poukazujem aj na skutočnosť, že sťažovateľ podaním zo dňa 25. 05. 2012 navrhol pripustiť zmenu žalobného petitu. O tejto zmene súd rozhodol na pojednávaní dňa 28. 05. 2012. Následne dňa 12. 09. 2012 vo veci meritórne rozhodol.

V časti, kde sťažovateľ namieta prietahy v súvislosti s vypracovaním rozhodnutia vyhláseného dňa 12. 09. 2012 boli zistené prietahy. Táto skutočnosť bola predmetom sťažnosti sťažovateľa zo dňa 04. 12. 2012, na ktorú predsedníčka súdu odpovedala dňa 14. 01. 2013.

Rozsudok bol expedovaný dňa 06. 02. 2013, ktorý si sťažovateľ prevzal dňa 13. 02. 2013.

Pokiaľ ide o finančné zadostučinenie, ktorého sa sťažovateľ domáha, považujem ho za neopodstatnené.“

Rovnaké skutočnosti, ako uviedol okresný súd vo svojom vyjadrení, čo sa týka chronológie procesných úkonov, zistil aj ústavný súd z obsahu sťažnosti, vyjadrení účastníkov konania a obsahu súdneho spisu, ktorý mu bol predložený na previerku 27. marca 2013.

K stanovisku okresného súdu zaslal vyjadrenie právny zástupca sťažovateľa z 5. apríla 2013, v ktorom okrem iného uviedol:

„Vyjadrenie tohto súdu... považujeme za nedôvodné.

Ako príklad toho poukazujem, že konanie súdu mohlo byť efektívne ak by napríklad trval a vypočul svedka priamo v jeho sídle a neodstupoval jeho výsluch na OS v Michalovciach, nedošlo by k zbytočným prietahom cca jeden rok..

Čo sa týka samotného pripustenia zmeny žalobného petitu zo dňa 25. 5. 2012 mojim klientom poukazujeme na to, že v tejto veci súd konal promptne v čase 3 dní. Po tomto termíne zbytočne plynula cca 4 mesačná lehota do vyhlásenia rozsudku, ktorý mohol byť podľa môjho názoru vydaný už 28. 5. 2012, keďže zmena toho žalobného petitu nebola odôvodnená žiadnymi novými skutočnosťami, ktoré dovtedy neboli známe uvedenému súdu, o čom svedčí aj samotne pripustenie zmeny žalobného petitu.

Občiansky súdny poriadok stanovuje lehotu 30 dní na doručenie rozsudku od jeho vyhlásenia, vzhľadom na charakter prerokovanej veci neodôvodňoval zákonného sudcu, aby

dňa 20. 10. 2012 požiadal predsedníčku súdu o predĺženie lehoty. Z vyjadrenia predsedníčky súdu zo dňa 14. januára 2013 je zrejmé, že ani 2 termíny a disciplinárne konanie voči nemu nemali príslušnú odozvu u zákonného sudcu.

Uvedené konanie zákonného sudcu a teda v konečnom dôsledku konanie OS Bratislava II. považuje klient za prejav arogancie k jeho právu na súdnu ochranu, ktorá sa v jeho prípade stala iluzórnou. Napriek tomu, že už v ústavnom náleze číslo konania I. ÚS 322/2010/30 z 27. januára 2001 ústavný súd poukazoval na to, že v prípade sťažovateľa ide o uplatňovanie existenčných nárokov.

Uvedenému súdu bolo známe ťažká sociálna situácia sťažovateľa, čo malo byť pre zákonného sudcu smerodajné, prioritné rozhodnúť v primeranej lehote ako je všeobecne obvykle (2 až 4 roky v obidvoch stupňoch), pretože zložitost' tohto prípadu neprekračovala rámec podobných civilných veci...

Na základe všetkého hore uvedeného sťažovateľ ma za to, že došlo tu k precedensu ako nerešpektovať rozhodnutie Ústavného súdu SR a konkrétne právoplatný nález ÚS SR číslo konania I. ÚS SR 322/2010-30 z 20. januára 2011. Sťažovateľ si v týchto súvislostiach kladie otázku, aká je vlastne ochrana radového občana, ak súd v konečnom dôsledku nerešpektuje ani nález Ústavného súdu...“

Okresný súd súhlasil s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti, pričom sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu uviedol, že „považujeme za dôležité stanoviť ústne pojednávanie v hore uvedenej veci za účelom objasnenia dôvodov konania Okresného súdu Bratislava II“.

Z tohto dôvodu sa konalo verejné ústne pojednávanie, na ktorom sťažovateľ zotrval na skutočnostiach, ktoré uviedol v sťažnosti.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch, postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C/133/2007.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (napr. IV. ÚS 221/04, III. ÚS 103/07, III. ÚS 139/07).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý súdom prikazuje postupovať v konaní v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ako aj z § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, III. ÚS 75/07, III. ÚS 118/07) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť a povahu veci, ústavný súd sa stotožnil s názorom ústavného súdu vysloveným v náleze sp. zn. I. ÚS 322/2010 z 27. januára 2011, a týmto kritériom sa preto už nezaoberal.

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka súdneho konania ani po vydaní nálezu sp. zn. I. ÚS 322/2010 z 27. januára 2011 neprispelo k predĺženiu konania v predmetnej veci.

3. Pri hodnotení postupu okresného súdu ústavný súd konštatuje, že i napriek tomu, hoci už bol v predmetnej veci vydaný nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 322/2010 z 27. januára 2011, a to na základe sťažnosti sťažovateľa z 12. apríla 2010, ktorým bolo vyslovené porušenie práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C/133/2007, a okresný súd mal prikázané vo veci konať bez zbytočných priet'ahov, v dôsledku čoho okresný súd mal k prerokovávaniu a rozhodovaniu v predmetnej veci pristúpiť so zvýšenou starostlivosťou a mal jej venovať väčšiu pozornosť, došlo v predmetnej veci k niekoľkomesačnému obdobiu nečinnosti bez akejkoľvek zákonnej prekážky a jednotlivé procesné úkony okresný súd vykonával so značným časovým odstupom, čím sa spor zbytočne predlžoval a v konaní vznikli i naďalej zbytočné priet'ahy.

Svedčí o tom to, že taký jednoduchý úkon, ako je určenie termínu pojednávania, urobil okresný súd až po troch mesiacoch od doručenia spisu z ústavného súdu (7. február 2011), i to na základe žiadosti sťažovateľa zo 7. marca 2011, keď 16. mája 2011 určil

termín pojednávania. Ďalšia nečinnosť v trvaní štyroch mesiacov bola zistená aj od 6. júna 2011, keď odročil prvé pojednávanie pre účely vypracovania dožiadania inému všeobecnému súdu (výsluch svedka), až do 12. októbra 2011, keď okresný súd v skutočnosti reálne dožiadanie aj zaslal.

Taktiež druhé pojednávanie (27. februára 2012) sa konalo až po troch mesiacoch od podania správy od dožiadaného súdu, a hoci okresný súd 28. mája 2012 pripustil zmenu žalobného petitu a 12. septembra 2012 napokon aj vyhlásil rozsudok, tento rozsudok po žiadosti zákonného sudcu z 12. októbra 2012 a predĺžení lehoty na vypracovanie rozhodnutia (do 8. novembra 2012) bol vyhotovený až 6. februára 2013, čo nemožno vzhľadom na ustanovenie § 158 ods. 5 Občianskeho súdneho poriadku v žiadnom prípade akceptovať (aj okresný súd priznal zbytočný priet'ah pri vyhotovovaní rozsudku).

Keďže činnosť okresného súdu po náleze ústavného súdu nesmerovala k odstráneniu stavu právnej istoty s'ťažovateľa a ani po ďalších dvoch rokoch nie je konanie trvajúce od marca 2007 ešte právoplatne skončené, ústavný súd neakceptoval vyjadrenie okresného súdu, že *„súd vo veci konal plynule, bez priet'ahov a v primeraných časových lehotách“*.

Ústavný súd preto vzhľadom na povahu veci rozhodol, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 8 C/133/2007 v období po vydaní nálezu ústavného súdu došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu) a celková dĺžka konania je neakceptovateľná a nezlučiteľná so záväzkami vyplývajúcimi z ústavy a dohovoru, ako to vyžaduje čl. 48 ods. 2 ústavy, a požiadavkou „primeranej lehoty“, ako to vyžaduje čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

III.

Aj napriek zisteniu ústavného súdu, že došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru okresným súdom, neprikázal mu, aby vo veci sp. zn. 8 C/133/2007 konal bez zbytočných prietáhov, vzhľadom na to, že táto povinnosť mu už bola uložená nálezom sp. zn. I. ÚS 322/2010 z 27. januára 2011 (m. m. II. ÚS 96/06, IV. ÚS 45/07, IV. ÚS 99/07).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie (podobne § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľ žiadal priznať finančné zadosťučinenie v sume 100 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti.

Ústavný súd v dôsledku zistených skutočností považoval za potrebné rozhodnúť aj o priznaní finančného zadosťučinenia. Pri jeho priznaní vychádzal z princípov spravodlivosti a z potreby zavŕšenia ochrany základných práv. Sťažovateľ musí za daných okolností pociťovať určitú beznádej vo svojej citlivej a existenčnej veci, ak okresný súd napriek tomu, že o porušení jeho práv v konaní pred ním už rozhodol ústavný súd v januári 2011, vo veci ešte právoplatne nerozhodol.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno pripustiť, aby sa takým spôsobom, aký bol zistený v tejto veci, nerešpektovali a porušovali základné práva účastníkov konania pred všeobecným súdom. Takýto prístup všeobecných súdov k rozhodnutiam ústavného súdu a k odstraňovaniu príčin vedúcich k záverom o porušovaní základných práv účastníkov ohrozuje dôveru občanov k princípom právneho štátu (obdobne III. ÚS 158/07).

Za týchto okolností preto považoval ústavný súd aj s ohľadom na dĺžku konania, ktorá uplynula od vydania nálezu ústavného súdu, za primerané priznať sťažovateľovi sumu 3 000 € (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľa si uplatnil trovy konania v celkovej sume 254,88 €, ktoré bližšie nešpecifikoval.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania zistil, že uplatnená náhrada trov konania (za dva úkony právnej služby urobené v roku 2012 a 2-krát režijný paušál) nepresahuje sumu vypočítanú ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, preto priznal trovy konania v požadovanej sume 254,88 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. júna 2013